

» מצות השם «

תקמו [שכד] לא תעשה שלא להניח מכשול בביתו, שנאמר (שם): "ולא תשים דמים בביתך".

וכל המניח גנו בלא מעקה, ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה. וכן כל דבר שיש בו מכשול סכנת מוות, כגון באר או בור, צריך לעשות מחיצה לפניו גבוה עשרה טפחים, וצריך שתהא המחיצה חזקה להשען עליה ולא תיפול. ואסור לגדל כלב רע בתוך ביתו. (וכתב ספר חרדים: וכשזמן על לב בכל יום מצוה זו ויראה אם צריך תיקון, נחשב לו כאילו מקיים המצוה בכל יום). ונזהר בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ונקבות:

מצוה תקמו

לא תעשה שכ"ד

ומצות לא תעשה שלא להניח מכשול מניחו שנאמר
(דברים כב, ה) ולא תשים דמים בביתך.

וכן כל דבר שיש בו מכשול סכנת מות כגון באר
או בור צריך לעשות מחיצה לפניו גבוה עשרה
טפחים, וצריך שהיה המחיצה חזקה להשען עליה
ולא תפול, ואסור לגדל כלב רע בתוך ביתו (וכתב
בספר חרדים ובשמונו על לב בכל יום מצוה זו ויראה
אם צריך תיקון נחשב לו כאילו מקיים המצוה בכל
יום).

הרי"ד
ב"ד
ב"ד
ב"ד

וחנה לדעת מחנה אפרים נהלכות שליחן (סימן י"א)
דאם עושה ע"י מי מעקה גם כן מקיים
המצוה ואינו צריך לזה שליחו, ואם כן על כרחך
סבירא ליה הא דכתיב ועשית מעקה סיני רק לגרום.

הרי"ד
ב"ד
ב"ד
ב"ד

ר"ב, מבואר מדברי רבינו שלומד דלא מהני במצוה רק ע"י
עצמו, ודינא סברת המחנה אפרים ה"ל שליחן סימן
י"א דמהני משום דין פועל יד פועל כיד בעה"ב, ודבני לא
הסכים דלגבי מצות לא אסרינן יד פועל כיד בעה"ב, ודק
לגבי קנינים אמרינן כן, וכן סובר המחרי"ט אלגזי פ"ד מבבבבבב
אות ג, וכן בשו"ת תורת חסד א"ח סימן ס"ח, וגם בשו"ת
מהרש"ג ח"א סימן ס"ג, ברם כמה פוסקים הסכים עם המחנה
אפרים דגם במצוה מהני יד פועל כיד בעה"ב ראה אמרי בינה
ד"ח פ"ח סימן ט"ו, ובשו"ת פני מבין א"ח סימן קנ"ט ובשו"ת
הלכה למשה סימן רל"א ובערוך השולחן ג"כ הסכים עם
המחני"א. וכן האריך בזה אם אסרינן יד פועל כיד בעה"ב גם

ובאמת מחנה סיניך פליג עליו וכשיק שליחות, וכן
דרשו בשם דף ק"כ פ"ב דכתיב לא תעשה והגרמא
לא מקרי מעשה, אם כן הכי נמי כתיב ועשית ואם
רק גרם שיעשה מעקה לגנו אז לא קיים מצוה ר"ב.

[כ] וחנה ח"מ הכנסת אמרינן דאין צריך לעשות
מעקה (ע"פ שו"ע ח"ח סימן כ"ב פ"ג),
והקשה במחנה סיניך איך דרשינן בספרי דגם בית
המקדש וכנכנס שעולים למזבח היה צריך לעשות מעקה,
והרמב"ם לא הביא זה, וגם חתם סא"ל ילפינן מקרא
השמר לך ושמור נפשך מאוד דלצורך להיות שמור מכל
מיני סכנות, וממילא גם מעקה בכלל ע"פ ששארין.

ולענ"ד נראה מצוה מעקה הוא בכל אופן אפילו
אם אינו רוצה לשמש על הגג, אפילו הכי

לענין מצוה מלבד כספון בשו"ת שאילת יעקב לחתנו של
רבינו בחיי סימן ס"ב ובח"ב סימן ס"ד וכן האריך שם
בחידושו של המחני"א דלמצות מעקה לא צריך לדין שליחות
וכתב על מה שכתב רבינו שחולק על המחני"א דע"י גוי הוי
רק גרמא שחידושו שלא זכר דברי חתם סופר בתאצי"ז ח"א
סימן כ"י הבאתי לעיל סימן ס"ב אות ר' ועין שם שהאריך
וסיים וכמדומה אילו ראה פורח הגה"ק וצ"ל שגם הכנה"ב
בשם רבותיו והמהרי"ט ושער המלך מסכימים למחני"א הנ"ל
לא היה חולק עליו עיי"ש. וראה שדי חמד משרכת מ"ם כלל
קל"א בענין המחנה אפרים לענין מחנה אם סותר לקבוצ ע"י
פועל גוי לדבריו עיי"ש.

ב"ד
ב"ד

מצוה ג'
ב"ד
ב"ד
ב"ד

מלכה הוא עליו שיעשה מעקה לגג, ואם כן לא קשה שגילוף מהשחר לך ושחר נפסך מאוד דכולל כמה מיני סכנות, דשם מיירי בלשם הולך למקום סכנה ויודע ששם הוא מקום סכנה, אבל מלכות מעקה הוא אפילו לא יעלה על גג מפולס, וא"כ ליכא למילף מפסוק הג"ל.

דס ריעך, וכסאלי גוונא גם צנים המקדש נראה דהיו מסויימים לעשות מעקה, נהי דקיי"ל גגות ועליית לא נהקדשו (פסחים דף פ"ה ע"ב), מ"מ מדרבנן ה"ה אסור להסתמש שם, לכך ממילא הוא פטור ממעקה, אבל הספרי מיירי מדינא ריבא, וככנס נראה לי שלא היה צריך על פי הדין מעקה, כיון דדרשינן (גזיר דף כ"ה ע"א) תקרא (שמות כ. כג) דלא תעלה נחמלות על מזבחי שאסור לעשות פסיעה גסה עקב צד נדל, וליכא לחיים, ואני כנר כחבתי לעיל במלכות מ"א דהא דהיו רצן ככנס לא משמע כן.

וגם לעג"ד צנים הכנסת בגג א"ס משתמשין שם ויש לחוש לסכנה גדולה גם צנים הכנסת מזהר לעשות מעקה כל בר ישראל דכתיב לא תעמוד על

מצות השם

תקנח [שכח] מצות לא תעשה שלא לזרוע תבואה בכרם, שנאמר (דברים כב, ט): "לא תזרע כרמך כלאים":

ואינו לוקה מן התורה משום כלאי הכרם עד שיזרע בארץ ישראל חטה ושעורה וחרצן במפלת יד, או שני מיני ירק וחרצן, או ירק וזרע וחרצן. ולוקה שתיים, משום "שורף לא תזרע כלאים" (בסימן רמז), ומשום "כלאי הכרם". וכן אם היו מונחין בארץ וחיפה אותן בעפר, לוקה. ומדברי סופרים אסור לזרוע כלאי הכרם בחוץ לארץ גם כן:

מצוה תקנח

לא תעשה שב"ה

מצות לא תעשה שלא לזרוע תבואה בכרם שנאמר (דברים כב, ט) לא תזרע כרמך כלאים.

שהביא דברי הרשב"א שמפורש יצא מדבריו דלא כדכינו, וז"ל עיין בחידושי הרשב"א שכתב דסתמתיק סיירי בגג דלא רבילי להלוק בו שאינו חייב במעקה וכו' עכ"ל, סבואר בדבריו דבאינו רוצה להשתמש בגג דפטור, וכן הוא בחזקת איש שם, וראה בוודק זה בעצמות שבת הלוי ח"ה סימן רכ"א, ובשרית להורות עתן ח"ב סימן ק"י - ק"ב. ועיין שו"ת רב פעלים יריד ח"ב סימן ל"ו, והאריך בזה גם בספר אמרי יעקב על שו"ע הרב חרי"מ סימן י' סעיף א'. ועיין גם בשו"ת באר שרים ח"א סימן ס"א, וראה עוד שו"ת דברי יציב חרי"מ סימן פ"ב.

ר"ב. וכן מפרש העצ"ב בפירושו על הספרי הג"ל. וראה חזון איש חרי"מ ליקוטים סימן י"ח שהקשה מ"ש בג בית שאין בו ד' מבור שיה ומערה דבראוי לשימוש חייב במעקה, ועיין בשו"ת חמד משרכת המ"ם כלל קצ"ה בדי"ה ובספר משכנות הודיעם, וראה מאייר פריק דף י"א ע"א דמשמע דבג שאין משתמשין בו פטור ממעקה. ועיין עוד בזה בספר דבר אברהם ח"א סימן ל"ו. ועוד בדבריו רבינו דמצות מעקה הוא בכל אופן אפילו שאינו רוצה להשתמש על הגג מצוה עליו שיעשה מעקה, עיין בביאור הלכה סימן תקי"מ סעיף א'.